

Merkeordninger

Beskylt geografisk betegnelse (nasj.)
Type: Mat

Offentlig merkeordning som gir lovbeskyttelse til navn på tradisjonelle matprodukter med særpreget og klar tilhørighet til et bestemt geografisk område.

Hvem godkjennes: Forvaltes av Mattilsynet (godkjønning) i samarbeid med Stiftelsen Norsk Mat (råd og veiledning).

Hvem står bak: Merkeordningen er offentlig og forvaltes av Mattilsynet og Stiftelsen Norsk Mat.

Grønt punkt (int.)
Type: Miljø

Grønt Punkt viser at produsenten/importøren deltar i finansiering av en nasjonal ordning som sikrer at kildesortert emballasje gjenvinnes.

Hvem godkjennes: Regulert i bransjeavtaler mellom næringslivet og Miljødirektoratet. Materialseleksjonene rapporteres til Miljødirektoratet årlig.

Hvem står bak: Materialseleksjonene for emballasje.

Ø-merket (nasj.)
Type: Miljø, mat, etikk, kosmetikk

Ø-merket er det offisielle norske økologimerket og gir en garanti for at en vare er økologisk dyrket.

Hvem godkjennes: Debio.

Hvem står bak: Debio eier Ø-merket. Mattilsynet er tilsynmyndighet, men har delegert tilsynet til Debio.

Marine Stewardship Council (MSC) (int.) Type: Mat

Miljømerke for fisk og sjematprodukter. Skal garantere at produktet kommer fra bærekraftig fiske.

Hvem godkjennes: Sertifiseres av et uavhengig og godkjent sertifiseringsorgan.

Hvem står bak: MSC er en non profit-organisasjon, opprinnelig startet av WWF og Unilever. Ordningen har vært selvstendig siden 1999.

Nøkkelhullmerket (nasj.)
Type: Helse

Skal gjøre det enkelt å velge sunnere matvarer med mer kostfiber og mindre fett, sukker og salt.

Hvem godkjennes: Den enkelte virksomhet har ansvar å sikre at lovgivningen overholdes. Mattilsynet fører tilsyn.

Hvem står bak: Offentlig merkeordning. Arbeidet skjer i samarbeid mellom Helsedirektoratet (kommunikasjon) og Mattilsynet (regelverk og tilsyn).

NYT Norge (nasj.)
Type: Mat

NYT Norge er en merkeordning som skal gjøre det enklere å velge norske matvarer.

Hvem godkjennes: Stiftelsen Norsk Mat både godkjenner og gjennomfører tilsyn.

Hvem står bak: Utviklet av Stiftelsen Norsk Mat etter oppdrag fra norske myndigheter.

COSMOS Natural (int.)
Type: Kosmetikk

COSMOS-merket brukes på økologiske skjønnhetsprodukter.

Hvem godkjennes: COSMOS har 12 godkjente sertifiseringsorganer i Europa.

Hvem står bak: Soil Association, BDIH, Cosmebio, Ecoert og ICEA har gått sammen om COSMOS som en standard for økologisk kosmetikk.

USDA Organic (int.)
Type: Mat, miljø, kosmetikk, etikk

United States Department of Agriculture sitt økometerke.

Hvem godkjennes: USDA utnevner egne kontrollører.

Hvem står bak: Amerikanske myndigheter

Demeter (int.)
Type: Mat, miljø, etikk

Et produkt som er merket Demeter kommer fra sertifisert biodynamisk landbruk.

Hvem godkjennes: I Norge er det Debio som kontrollerer og godkjenner.

Hvem står bak: Demeter International er verdens eldste fair-trade organisasjon. I Norge er det Biologisk-dynamisk Forening som eier merket.

Dyrevermerket (nasj.)
Type: Mat, miljø, etikk

Formålet med Dyrevermerket er å bidra til bedre livskvalitet for dyr ved å sikre krav til strengere dyrevelferd enn minimumskravene i offentlig regelverk, og gjøre at forbrukere kan velge mat fra dyr med bedre livskvalitet.

Hvem godkjennes: Skriftlig avtale med Dyrevernalliansen og kontroll av en tredjeparts sertifiseringsaktør.

Hvem står bak: Dyrevernalliansen.

EU Ecolabel (int.)
Type: Miljø, helse

EU-Ecolabel (Blomsten) er det offisielle europeiske miljømerket, tilsvarende som Svanemerket.

Hvem godkjennes: Stiftelsen Miljømerking kontrollerer og godkjenner bruk av EUs Ecolabel i Norge.

Hvem står bak: Merkeordningen inngår som en del av EDS-avtalen og omfatter også Norge.

Rainforest Alliance (int.)
Type: Miljø, mat, etikk

Amerikansk miljømerke som viser at det er tatt miljø- og bærekraftshensyn under produksjon. Arbeider for bevaring av dyr og miljø i regnskog, for å sikre biologiske systemer og bærekraftig utvikling og bedre forholdene for arbeidere og lokalsamfunn. Ikke økologisk.

Hvem godkjennes: Kontrollerer seg selv.

Hvem står bak: Rainforest Alliance.

Spesialitet (nasj.)
Type: Mat

«Garanti for spesiell kvalitet og matopplevelse». Produktene må ha spesielle kvalitetsegenskaper knyttet til råvarene, produksjonsprosessen og/eller oppskrift. Råvarene må være norske og produktene produseres her.

Hvem godkjennes: En fagjury gir anbefaling til stiftelsen Stiftelsen Norsk Mat, som godkjenner.

Hvem står bak: Stiftelsen Norsk Mat, etter oppdrag fra norske myndigheter.

EU-løvet (int.)
Type: Mat, miljø, kosmetikk

EU-løvet kan brukes på både råvarer, ferske- og innpakke produkter.

Hvem kontrollerer: Medlemslandenes kontrollorganer er ansvarlige for å godkjenne og sertifisere økologiske produkter i samarbeid med EUs økologiforordning.

Hvem står bak: EU.

Debio Bærekraftig (nasj.)
Type: Mat, miljø, etikk

Privat merke for bærekraftig fiske og fangst.

Hvem godkjennes: Debio, basert på KRAV's regler.

Hvem står bak: Debio eier Bærekraftig-merket.

Soil Association (int.)
Type: Mat, miljø, kosmetikk, etikk

En ideell organisasjon som sertifiserer mat, jordbruk, skogbruk, kosmetikk og tekstiler i Storbritannia.

Hvem godkjennes: Soil Association utnevner egne kontrollører.

Hvem står bak: Soil Association er en britisk registrert organisasjon, godkjent av departementet for miljøvern, matproduksjon og jordbruk.

KRAV (int.)
Type: Mat, miljø, etikk

KRAV er det svenske merket for økologisk produksjon.

Hvem godkjennes: KRAV-sertifiserte bedrifter kontrolleres minst en gang i året av godkjente kontrollører.

Hvem står bak: KRAV er en svensk stiftelse som arbeider for å fremme økologiske produkter, dyrevelferd og bærekraftig fiske.

Svanemerket (nasj.)
Type: Miljø, helse

Det offisielle nordiske miljømerket. Stiller miljøkrav til produkter i et livssyklusperspektiv, fra uttak av råvarer til produksjon, bruk og som avfall.

Hvem godkjennes: Stiftelsen Miljømerking.

Hvem står bak: Lodes av et styre som består av medlemmer oppnevnt av Barne- og likestillingsdep, miljøvernmyndighetene, NHØ, Virke, LO, Forbrukerrådet, handelskjedene og miljøorganisasjonene.

Fairtrade (int.)
Type: Mat, etikk

Internasjonal merkeordning som skal styrke bønder og arbeidere i fattige land gjennom handel. Fairtrade-standardene skal sikre bedre arbeidsforhold og handelsbetingelser.

Hvem godkjennes: Sertifiseringsorganisasjonen FLOECERT er eid av Fairtrade, men skal operere uavhengig.

Hvem står bak: Fairtrade International

GOTS (int.)
Type: Miljø, helse

Internasjonal merkeordning for økologiske tekstiler. Minimum 70 prosent av fibre skal være økologiske, og tekstiler må oppfylle miljø- og helsekrav gjennom hele produksjonen, samt sosiale kriterier og sikkerhet for arbeidere.

Hvem kontrollerer: Egne sertifiseringsorganer.

Hvem står bak: Fire bransjeorganisasjoner innenfor tekstil: OTA (USA), IVN (Tyskland), Soil Association (UK) og Joca (Japan).

Ecoert (int.)
Type: Mat, miljø

Fransk merkeordning som garanterer for at en vare er økologisk dyrket.

Hvem godkjennes: Ecoert utnevner egne kontrollører.

Hvem står bak: Ecoert er et fransk sertifiseringsorgan.

Debio grasbasert (nasj.)
Type: Mat

Merkeordning for grasbasert melke- og kjøttproduksjon.

Hvem godkjennes: Debio kontrollerer og godkjenner.

Hvem står bak: Debio eier Gras-merket.

OEKO-TEX/Trygve Tekstiler (int.)
Type: Miljø, helse

Merke for klar fri for allergi- og kreftfremkallende fargestoffer.

Hvem godkjennes: International OEKO-TEX Association.

Hvem står bak: Ansvarer er delt mellom IT testinstitutter.

Statskontrollert økologisk (int.)
Type: Mat, miljø, etikk

Statskontrollert økologisk er det danske merket for økologisk produksjon.

Hvem godkjennes: NaturErhvervstyrelsen (det danske Mattilsynet).

Hvem står bak: Merket forvaltes av Fødevarerministeriet, som tilsvarende det norske Landbruks- og matdepartementet.

Ren Mat

Kilder: Forbrukerrådets merkeoversikt og den enkelte merkeordnings nettsted.